

Skaðabætur. Vinnuveitandaábyrgð. Lögreglumenn.

Ár 1996, fimmtudaginn 25. janúar var í Hæstarétti í málinu nr. 67/1994:

Sigurður Kaldal Sævarsson

gegn

Steini Jakobi Ólasyni og

íslenska ríkinu

og

Steinn Jakob Ólason

gegn

Sigurði Kaldal Sævarssyni

uppkveðinn svohljóðandi

d ó m u r :

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason og Arnljótur Björnsson og Sigurður Líndal, prófessor.

Aðaláfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 4. febrúar 1994 og gerði þær kröfur, að stefndu, Steinn Jakob Ólason og íslenska ríkið, yrðu dæmdir óskipt til þess að greiða sér 4.775.000 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt vaxtalögum nr. 25/1987 frá 21. febrúar 1992. Auk þess krefst hann málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Gagnáfrýjandi, Steinn Jakob Ólason, áfrýjaði málinu með stefnu 21. febrúar 1994 og krefst aðallega sýknu af kröfum aðaláfrýjanda og til vara lækkunar á kröfum hans. Einnig krefst hann málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi íslenska ríkið krefst aðallega sýknu af kröfum aðaláfrýjanda, svo og að hann verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti. Til vara krefst stefndi lækkunar á kröfum aðaláfrýjanda og að málskostnaður verði í því tilviki felldur niður.

Alþingi

Erindi nr. Þ 120 / 1996

komudagur 9 / 5 1996

Í greinargerð sinni til Hæstaréttar lækkaði áfrýjandi kröfur sínar í 3.764.332 krónur og sundurliðaði þær þannig, að fyrir fjártjón var krafist 264.332 króna og fyrir ófjárhagslegt tjón 3.500.000 króna. Við munnlegan málflutning í Hæstarétti hækkaði aðaláfrýjandi höfuðstól aðalkröfu sinnar í 3.800.000 krónur og sundurliðast hún þannig, að 300.000 krónur eru vegna fjártjóns, en 3.500.000 krónur vegna ófjárhagslegs tjóns. Gegn andmælum gagnaðila er aðaláfrýjandi bundinn við þá fjárhæð, sem hann krafðist í greinargerð, sbr. 163. gr., 111. gr. og 45. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

I.

Málsatvik eru rakin í héraðsdómi. Í dómi sakadóms Reykjavíkur í refsímáli, sem höfðað var gegn gagnáfrýjanda og dæmt var endanlega í dómi Hæstaréttar 14. nóvember 1991, eru málavextir raktir nánar. Dómurinn taldi sannað, að gagnáfrýjandi hafi í starfi sínu sem lögreglumaður beitt aðaláfrýjanda harðræði, er leiddi til meiðsla, sem lýst er í ákæru málsins. Var gagnáfrýjandi dæmdur til refsingar fyrir þennan verknað, sem talinn var brot gegn 1. mgr. 218. gr., sbr. 138. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 11. gr. laga nr. 20/1981.

Af hálfu gagnáfrýjanda var því hreyft við munnlegan málflutning í Hæstarétti, að framburður tannlæknis fyrir héraðsdómi í mars 1993 bendi til þess, að áverkar á tönnum aðaláfrýjanda hafi ekki orðið af völdum gagnáfrýjanda heldur af völdum óvarlegrar meðferðar annarra lögreglumanna síðar um nóttina. Framburður þessi er í samræmi við vottorð tannlæknisins 7. janúar 1991 og skýrslu hans fyrir sakadómi í apríl 1991, í þeim atriðum, sem máli skipta. Lágu þessi gögn fyrir í refsímálinu, þegar gagnáfrýjandi var sakfelldur. Verður þegar af þeirri ástæðu

ekki fallist á greindar mótbárur gagnáfrýjanda. Meiðsli, sem aðaláfrýjandi krefst bóta fyrir í þessu máli, eru þau sömu og greint er frá í refsimálinu. Ber að leggja til grundvallar, að þau verði að öllu leyti rakin til háttsemi gagnáfrýjanda. Gagnáfrýjandi ber því ábyrgð á þessu líkamstjóni aðaláfrýjanda eftir almennum skaðabótareglum.

Þótt aðaláfrýjandi hafi ekki sinnt fyrirmælum lögreglu, svo sem greinir í héraðsdómi, eru ekki efni til að telja hann meðábyrgan á tjóni því, er hann varð fyrir.

Með framangreindum athugasemdum verður staðfest niðurstaða héraðsdóms um óskerta bótaábyrgð gagnáfrýjanda.

II.

Því er slegið föstu í áðurnefndum hæstaréttardómi, að aðfarir gagnáfrýjanda voru miklu harðneskjulegri en aðstæður gáfu tilefni til. Hins vegar er óumdeilt, að gagnáfrýjandi tók í umrátt sinn þátt í lögregluaðgerðum og var því að vinna starf sitt. Þó að hann hafi farið út fyrir starfsskyldur sínar með harkalegum og óvenjulegum hætti, þykir atferli hans vera í nægilegum tengslum við löggæslustarf til þess að felld verði bótaskylda á stefnda eftir reglunni um vinnuveitandaábyrgð.

Verður stefndi því dæmdur til að greiða aðaláfrýjanda skaðabætur ásamt gagnáfrýjanda eins og nánar greinir hér á eftir.

III.

Aðaláfrýjandi gerir engar kröfur fyrir missi tekna vegna slyssins. Hann krefst nú alls 300.000 króna í bætur fyrir fjártjón, en sú fjárhæð er kostnaður við tannviðgerðir og kostnaður "tengdur yfir 20 heimsóknum til tannlæknis". Hækkun kröfuliðar þessa er mótmælt, svo sem áður segir. Hins vegar andmæla gagnáfrýjandi og stefndi ekki þeirri fjárhæð kröfunnar,

sem sett var fram í greinargerð, þ.e. 264.332 krónum. Verður hún tekin til greina að fullu:

Krafa aðaláfrýjanda um batur fyrir ófjárhagslegt tjón nemur 3.500.000 krónum. Vísar hann til 264. gr. almennra hegningarlaga til stuðnings henni, en það lagaákvæði var í gildi, þegar atvik málsins gerðust. Skilja verður málatilbúnað aðaláfrýjanda fyrir Hæstarétti þannig, að nú sé einungis krafist bóta fyrir þjáningar, óþægindi, lýti og röskun á stöðu og högum vegna líkamsmeiðslanna og afleiðinga þeirra, en fallið sé frá kröfum, sem gerðar voru í héraði um batur fyrir handtöku, fangelsun og fleira. Krafa um batur fyrir röskun á stöðu og högum er vanreifuð og verður ekki lagt til grundvallar, að aðaláfrýjandi hafi orðið fyrir slíkri röskun. Ekki er sannað, að aðaláfrýjandi hafi hlotið lýti af áverkunum og koma lýtabatur því ekki til álita.

Batur til aðaláfrýjanda vegna ófjárhagslegs tjóns þykja eftir öllum atvikum hæfilega ákveðnar 250.000 krónur. Samkvæmt ofangreindu ber stefnda og gagnáfrýjanda óskipt að greiða aðaláfrýjanda alls 514.332 krónur auk dráttarvaxta, eins og greinir í dómsorði.

Rétt er að gagnáfrýjandi og stefndi greiði aðaláfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti og þykir hann hæfilega ákveðinn samtals 300.000 krónur.

D ó m s o r ð:

Gagnáfrýjandi, Steinn Jakob Ólason, og stefndi, íslenska ríkið, greiði óskipt aðaláfrýjanda, Sigurði Kaldal Sævarssyni, 514.332 krónur ásamt dráttarvöxtum samkvæmt vaxtalögum nr. 25/1987 frá 21. febrúar 1992 til greiðsludags.

Gagnáfrýjandi og stefndi greiði óskipt aðaláfrýjanda samtals 300.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Rétt endurrit staðfestir
Gjald kr. 400.-
Greitt